

**Stanisław KOZIEJ**

**SYSTEM  
OBRONNY  
PAŃSTWA**

**CZ-3- Strategia  
preparacyjna**

**[www.koziej.pl](http://www.koziej.pl)**  
**[@SKoziej](#)**

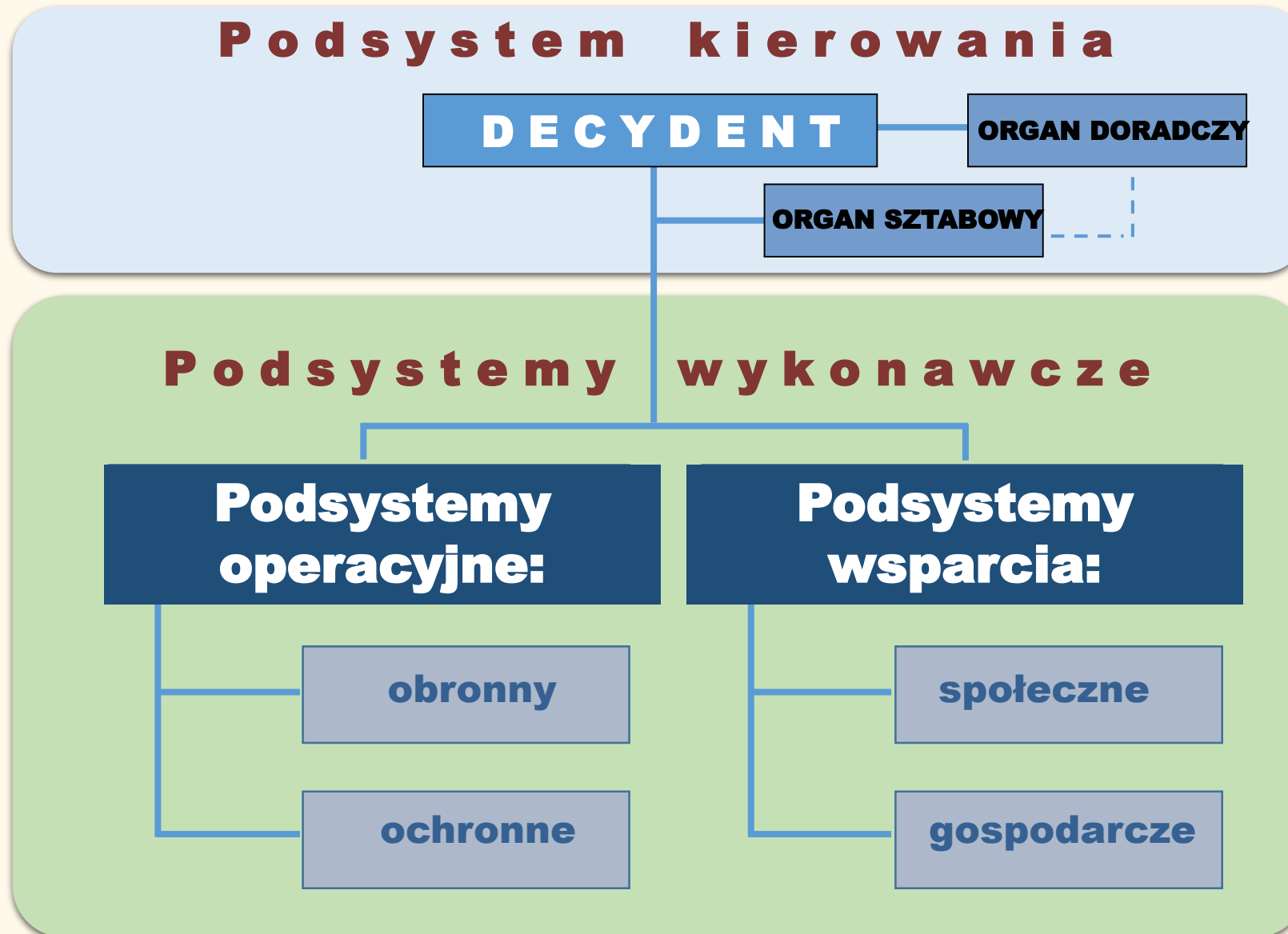
# **STRATEGIA PREPARACYJNA (PRZYGOTOWAWCZA):**

**JAK PRZYGOTOWYWAĆ  
SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO  
DO REALIZACJI ZADAŃ OPERACYJNYCH?**

# Strategia preparacyjna – opcje

- 1. Umiedzynarodowienia** systemu bezpieczeństwa narodowego: podkreśla przygotowanie systemu bezpieczeństwa narodowego, którego priorytetem jest maksymalne **wykorzystanie szans** wynikających ze współpracy międzynarodowej;
- 2. Usamodzielnienia** systemu bezpieczeństwa narodowego (**autarkia strategiczna!**): oznacza **konieczność** przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego, którego priorytetem jest maksymalizacja narodowego potencjału bezpieczeństwa;
- 3. Zrównoważonego integrowania** systemu bezpieczeństwa narodowego: podkreśla **możliwość** przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego do zrównoważonego wykorzystywania zarówno szans wynikających ze współpracy międzynarodowej, jak i racjonalnie umacnianych zdolności sukcesywnie integrowanego narodowego potencjału bezpieczeństwa.

# System bezpieczeństwa narodowego

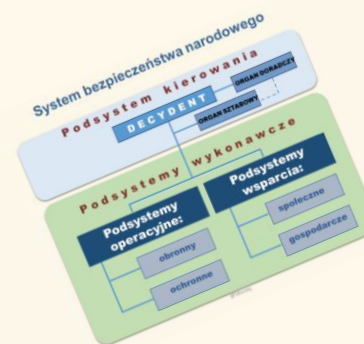


# STRATEGIA PREPARACYJNA: PRIORYTETY PRZYGOTOWANIA SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

**1. Podsystem kierowania  
bezpieczeństwem - integracja**

**2. Podsystemy operacyjne -  
profesjonalizacja**

**3. Podsystemy wsparcia –  
powszechność przygotowań**

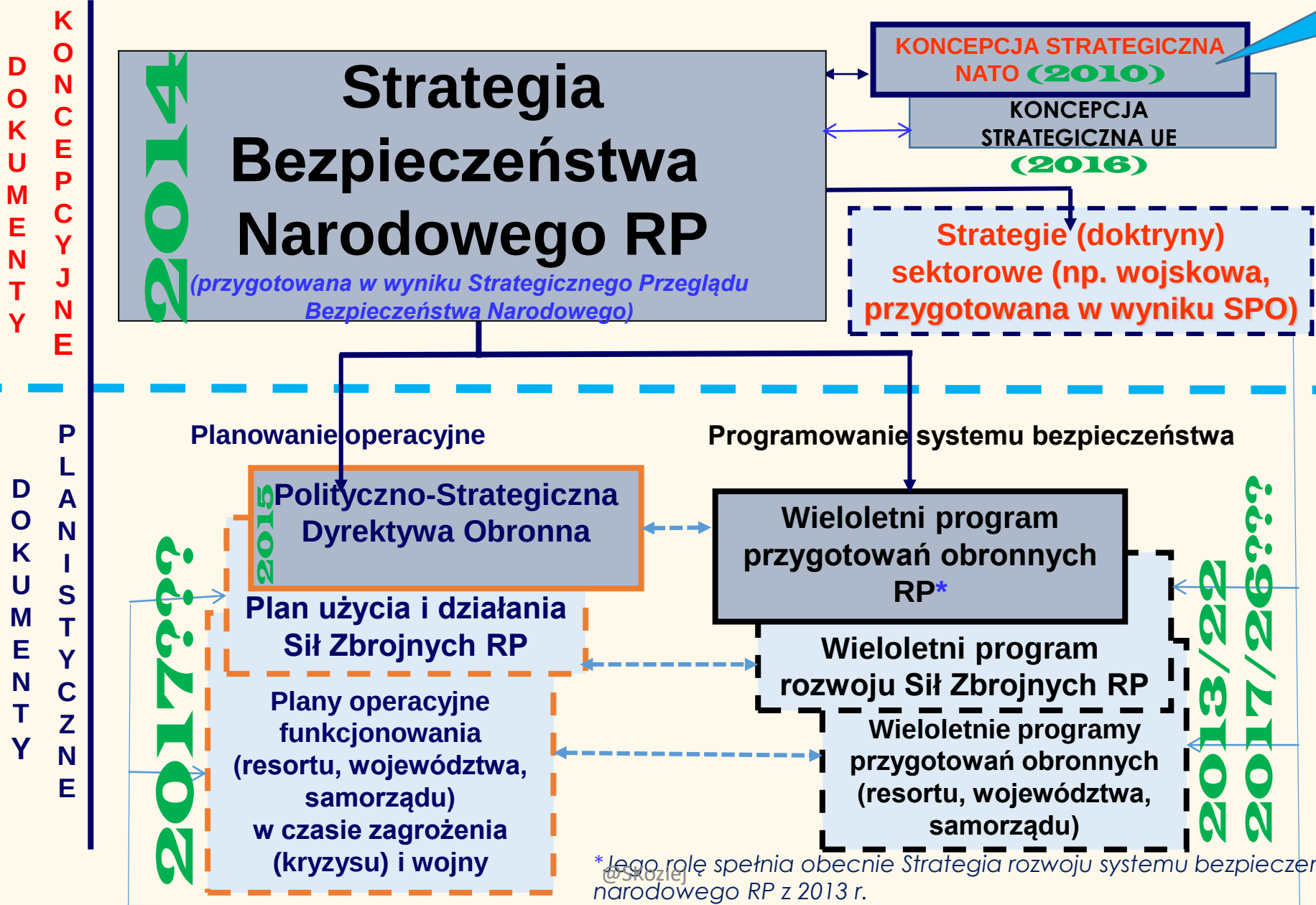


# Kierowanie bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa



# DOKUMENTY STRATEGICZNE

Potrzeba nowelizacji



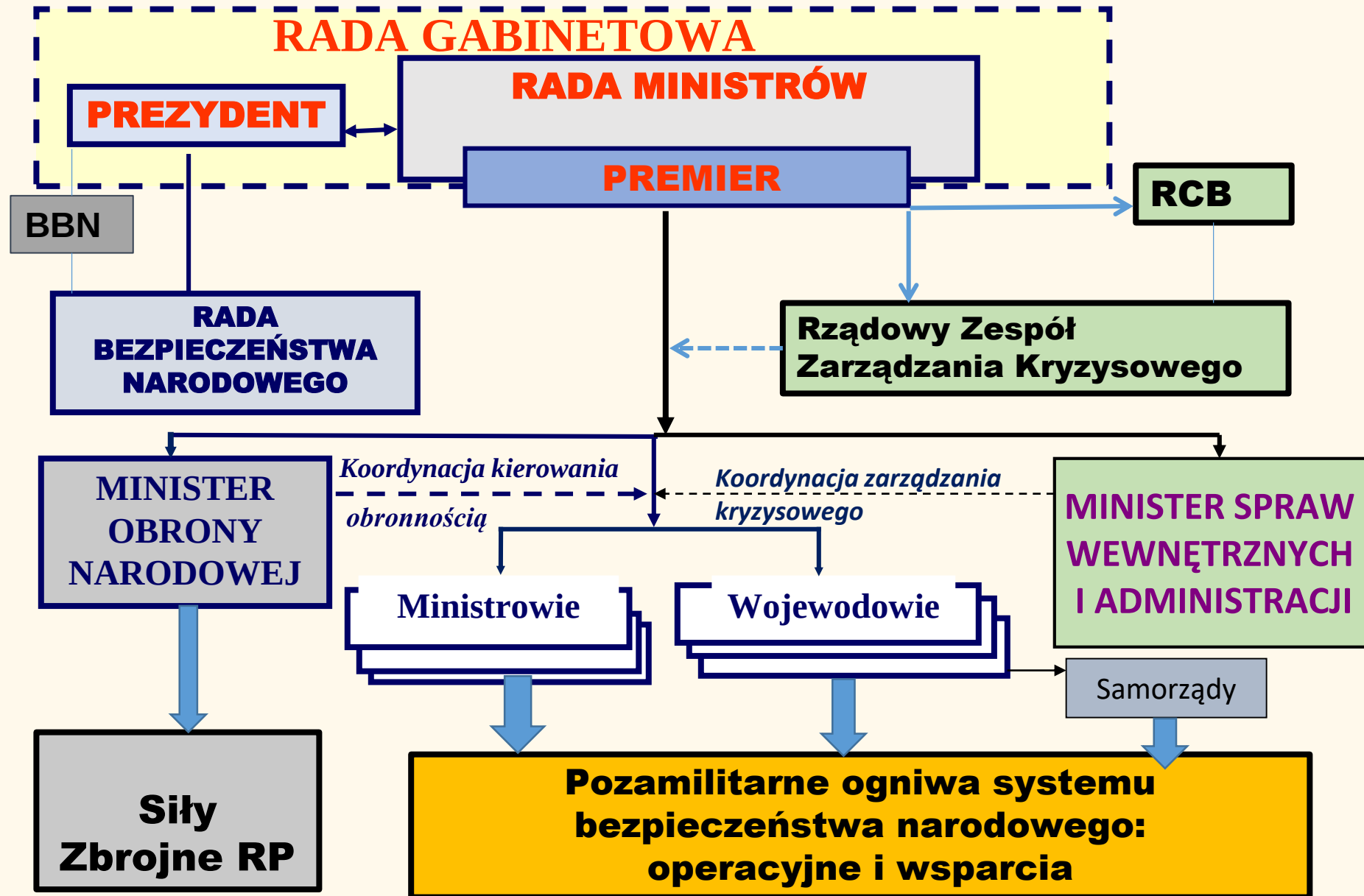
\* Jego rolę spełnia obecnie Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP z 2013 r.

# KIEROWANIE STRATEGICZNE

- **Bieżące planowanie, programowanie i organizowanie bezpieczeństwa narodowego**
- **Zarządzanie kryzysowe**
- **Stany nadzwyczajne**
  - **Stan klęski żywiołowej**
  - **Stan wyjątkowy**
  - **Stan wojenny**
- **Kierowanie obroną państwa**



# SYSTEM KIEROWANIA BEZPIECZEŃSTWEM NARODOWYM



# EWOLUCJA SYSTEMU KIEROWANIA I DOWODZENIA SZ W POLSCE NA PRZEŁOMIE XX/XXI w.

PRL – partyjne zwierzchnictwo nad SZ - SKiD jednolity, polityczno-wojskowy

*Wojskowo-  
polityczne  
kierowanie i  
strategiczne  
dowodzenie*

- MON = żołnierz i partyjny polityk (członek kierownictwa partii – BP/KC PZPR)
- Szef SG = organ pomocniczy MON w dowodzeniu SZ (też członek BP/KC PZPR)

**MON: pełna władza - pełna odpowiedzialność**

Okres wdrażania i rozwoju cywilnego zwierzchnictwa (kontroli) nad SZ – SKiD nie zrównoważony

*Cywilne kierowanie  
polityczne*

*Strategiczne  
dowodzenie  
wojskowe*

- MON = cywilny polityk z politycznym i niewielkim merytorycznym (kadrowym) władztwem nad SZ
- Szef SG = strategiczny dowódca sił zbrojnych (ryzyko autonomizacji; casus „obiadu drawskiego”)

**MON: mała władza – mała odpowiedzialność**

Okres rozwiniętego cywilnego zwierzchnictwa nad SZ (reforma z 2013 r.) – SKiD polityczno-strategiczny

*Cywilne kierowanie  
polityczne*

*Kierowanie polityczno-  
strategiczne SZ*

*Dowodzenie wojskowe*

- MON = cywilny polityk o dużych kompetencjach władczych wobec SZ (polityczne, kadrowe, organizacyjno-rozwojowe, operacyjne)
- Szef SG = strategiczny organ pomocniczy MON (polityczno-strategiczny tandem MON+szef SG)

**MON: duża władza – duża odpowiedzialność**

Wizja po planowanej obecnie przez MON „kontrreformie” – SKiD niestrategiczny i woluntarystyczny politycznie

*Cywilne kierowanie  
polityczne  
(woluntarystyczne,  
niestrategiczne)*

*Dowodzenie wojskowe  
(„półstrategiczne”)*

- MON = cywilny polityk o dużych kompetencjach władczych wobec SZ, ale bez obowiązku/możliwości korzystania z realnego pomocnictwa strategicznego szefa SG
- Szef SG = dowódca SZ, ale bez pełnych kompetencji strategicznych (formalnie zostają u MON)

**MON: duża władza – mała odpowiedzialność  
(woluntarystyczne cywilne władztwo nad SZ)**

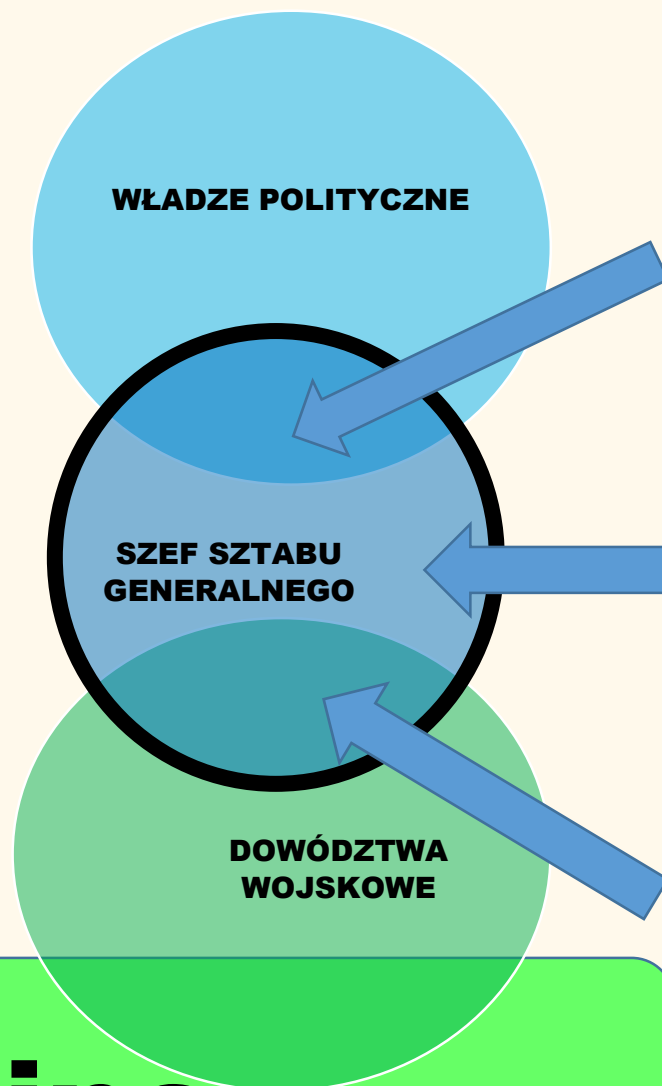
# SYSTEM KIEROWANIA I DOWODZENIA SIŁAMI ZBROJNYMI (SKiD)

Poziom państwa

Poziom sił zbrojnych



**ROLA SZEFA SZTABU  
GENERALNEGO JAKO  
ZWORNIKA SYSTEMU  
DEMOKRATYCZNEGO,  
CYWILNO-  
WOJSKOWEGO  
KIEROWANIA SIŁAMI  
ZBROJNYMI**

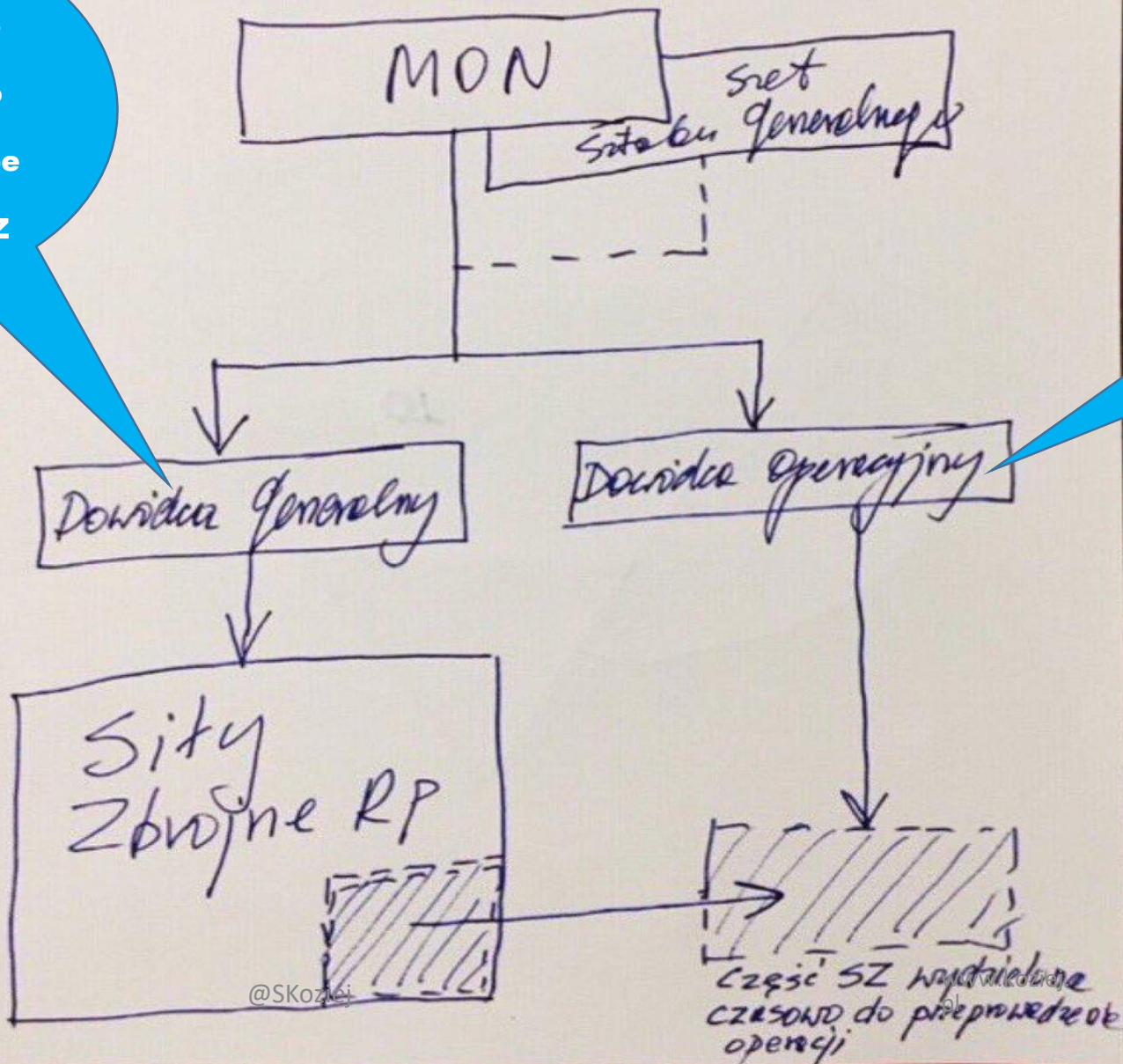


### **Zadania szefa SG:**

- **Doradza Ministrowi Obrony Narodowej (w czasie wojny – także Prezydentowi RP) w kierowaniu SZ**
- **Planuje obronę państwa przez siły zbrojne oraz programuje ich wieloletni rozwój**
- **Nadzoruje z ramienia MON (w czasie wojny – także PRP) realizację zadań przez dowództwa SZ**

**Siły Zbrojne**

## Kierownictwo i dowodzenie SZ



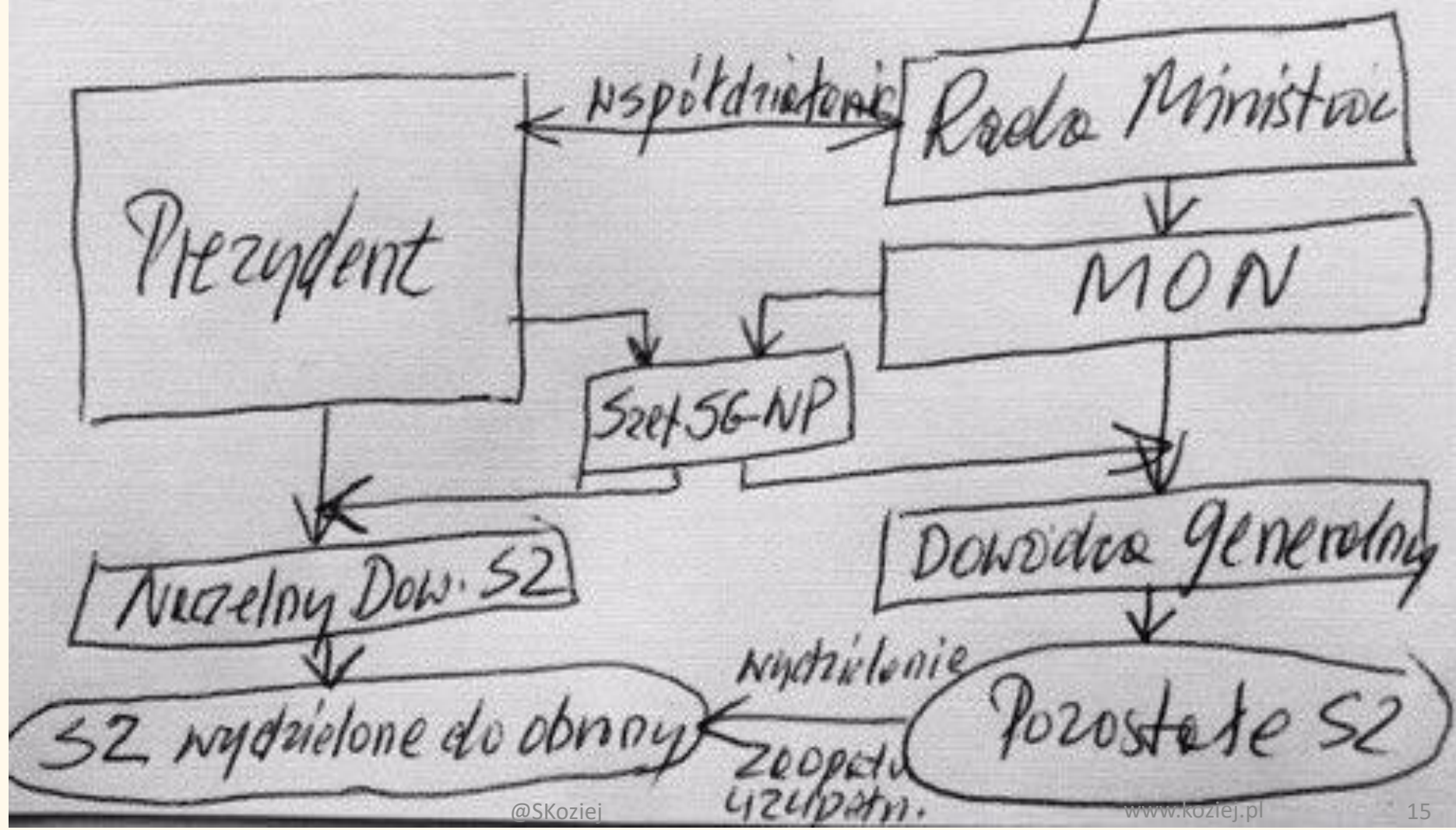
W praktyce organizacyjnej – nadmiernie scentralizowano dowodzenie, nadając zbyt słabe kompetencje Inspektorom RSZ

W praktyce organizacyjnej – wypaczono nieco ustawową istotę roli Doper, podporządkowując mu niepotrzebnie już w cz. P część struktur wojska (Centra Operacyjne RSZ)



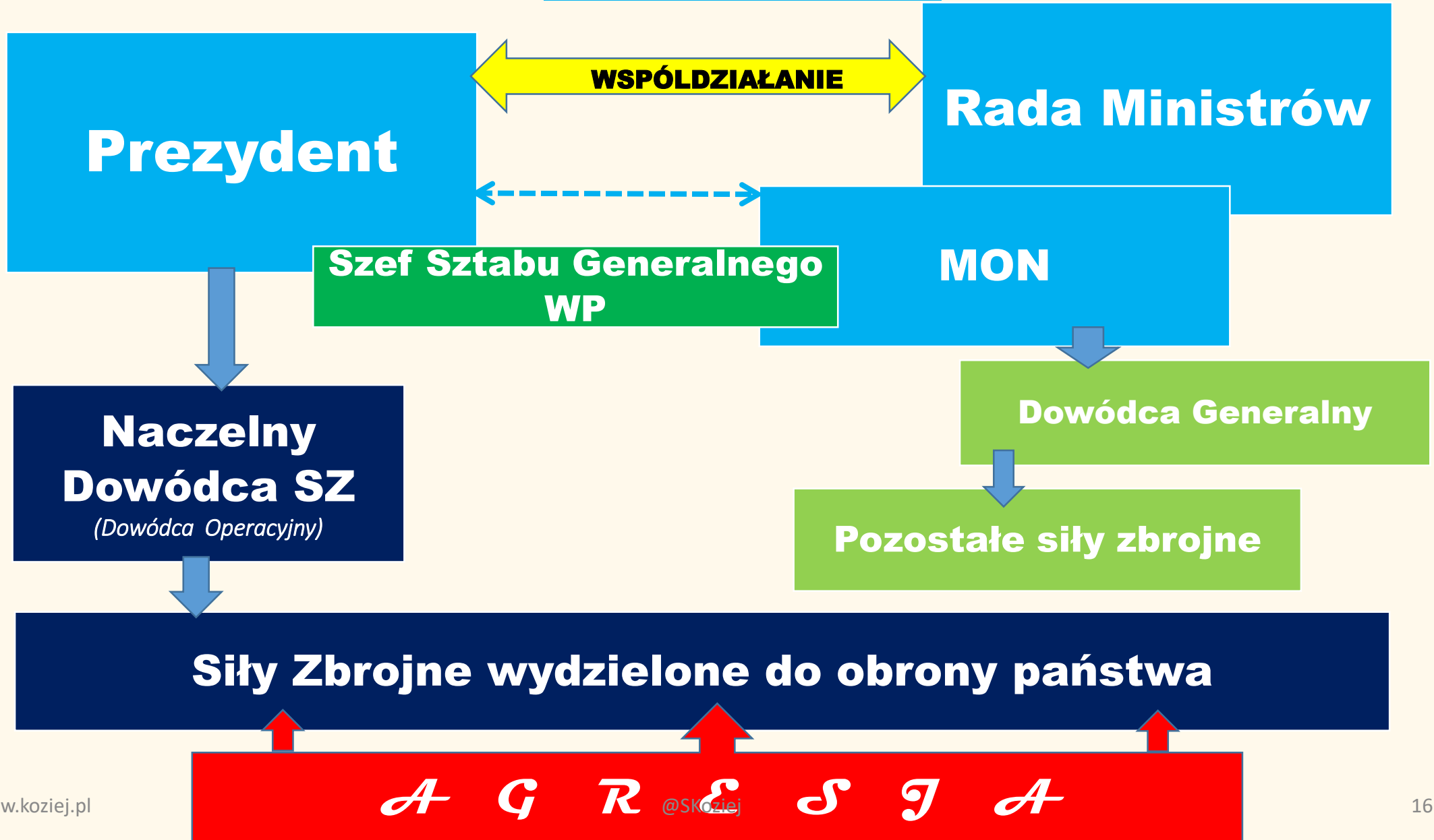


# Kierowanie obrony państwa



# KIEROWANIE OBRONĄ PAŃSTWA W CZASIE WOJNY

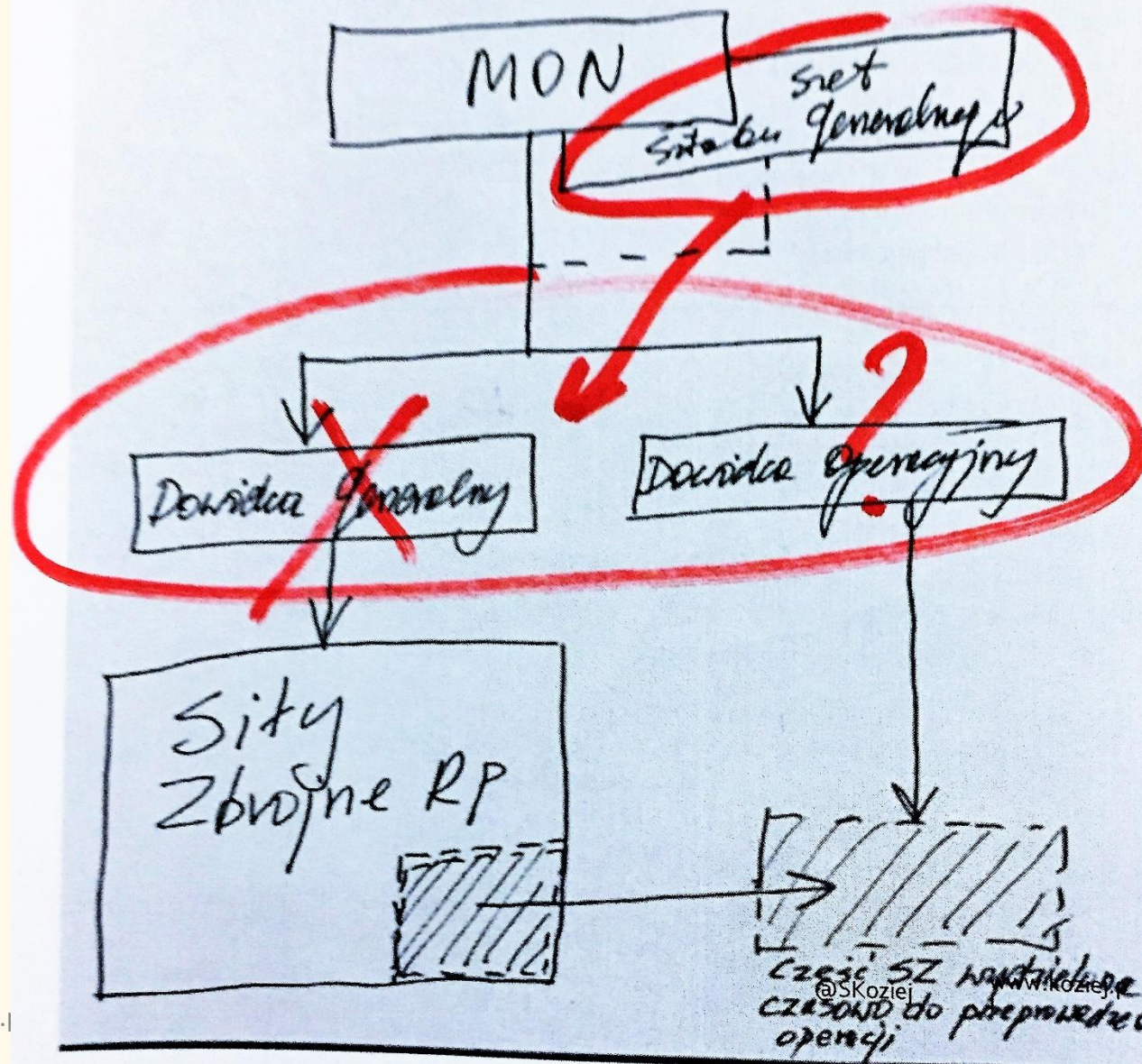
**PARLAMENT**



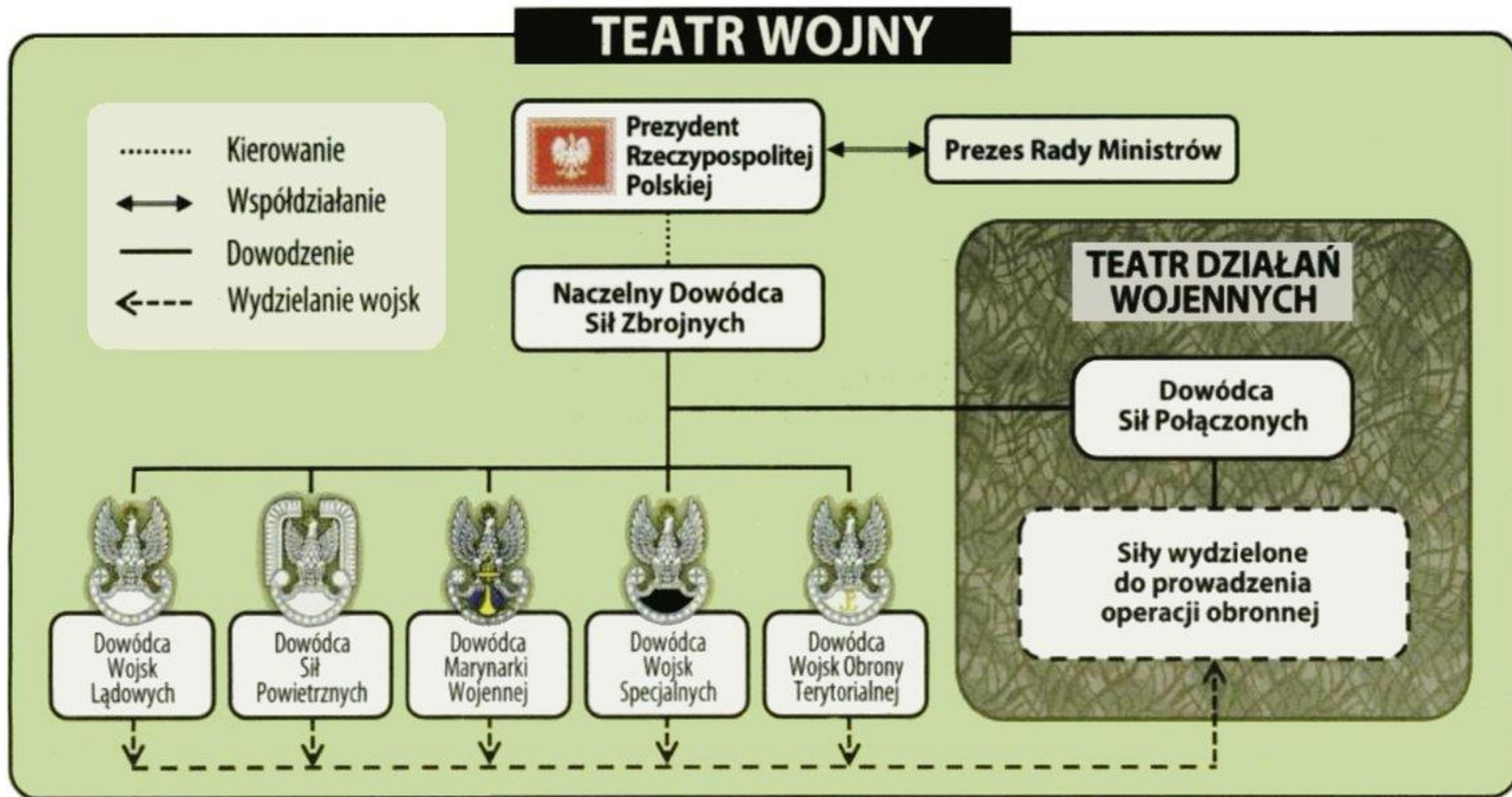


# Kontrareforma

Kierowanie i dowodzenie SZ







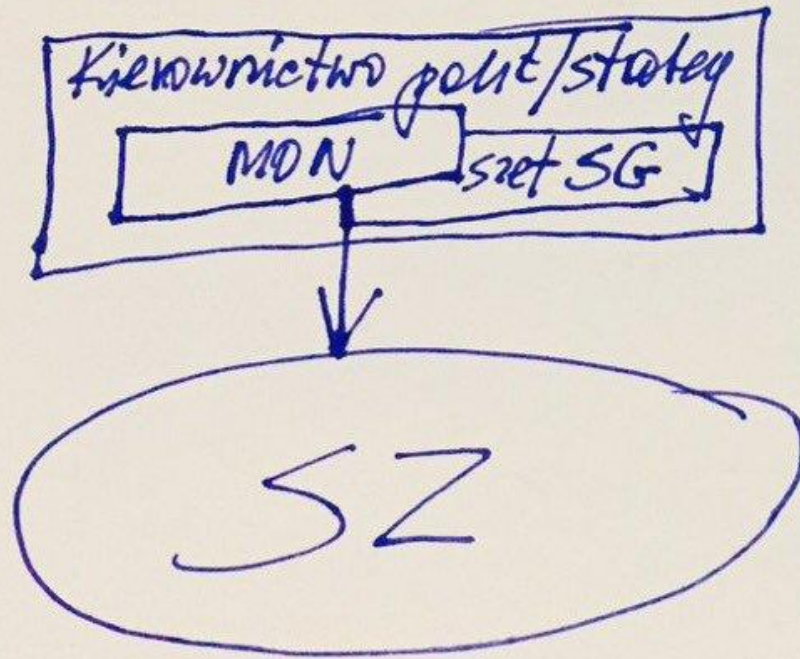
Idea systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP w czasie wojny



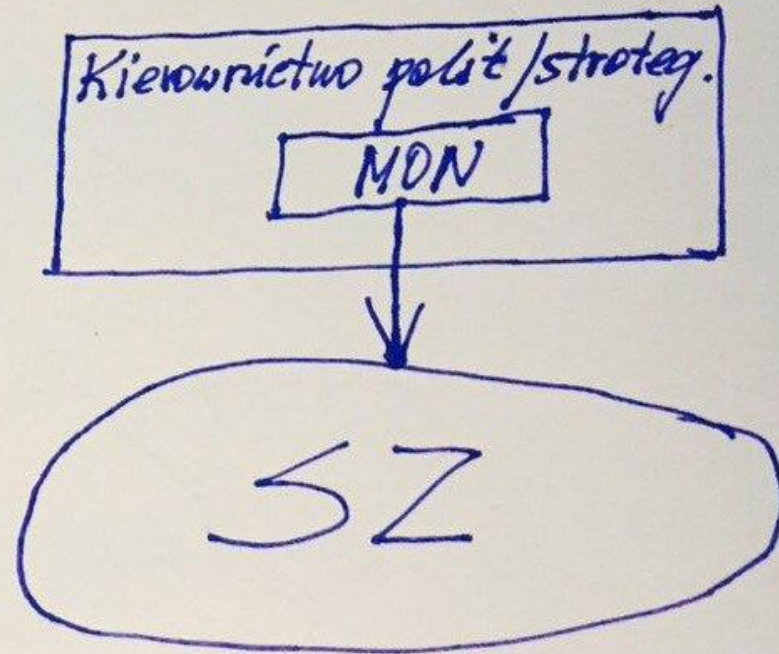
## Różnice

W kierownictwie polityczno-strategicznym SZ  
(cywilnej kontroli nad wojskiem)

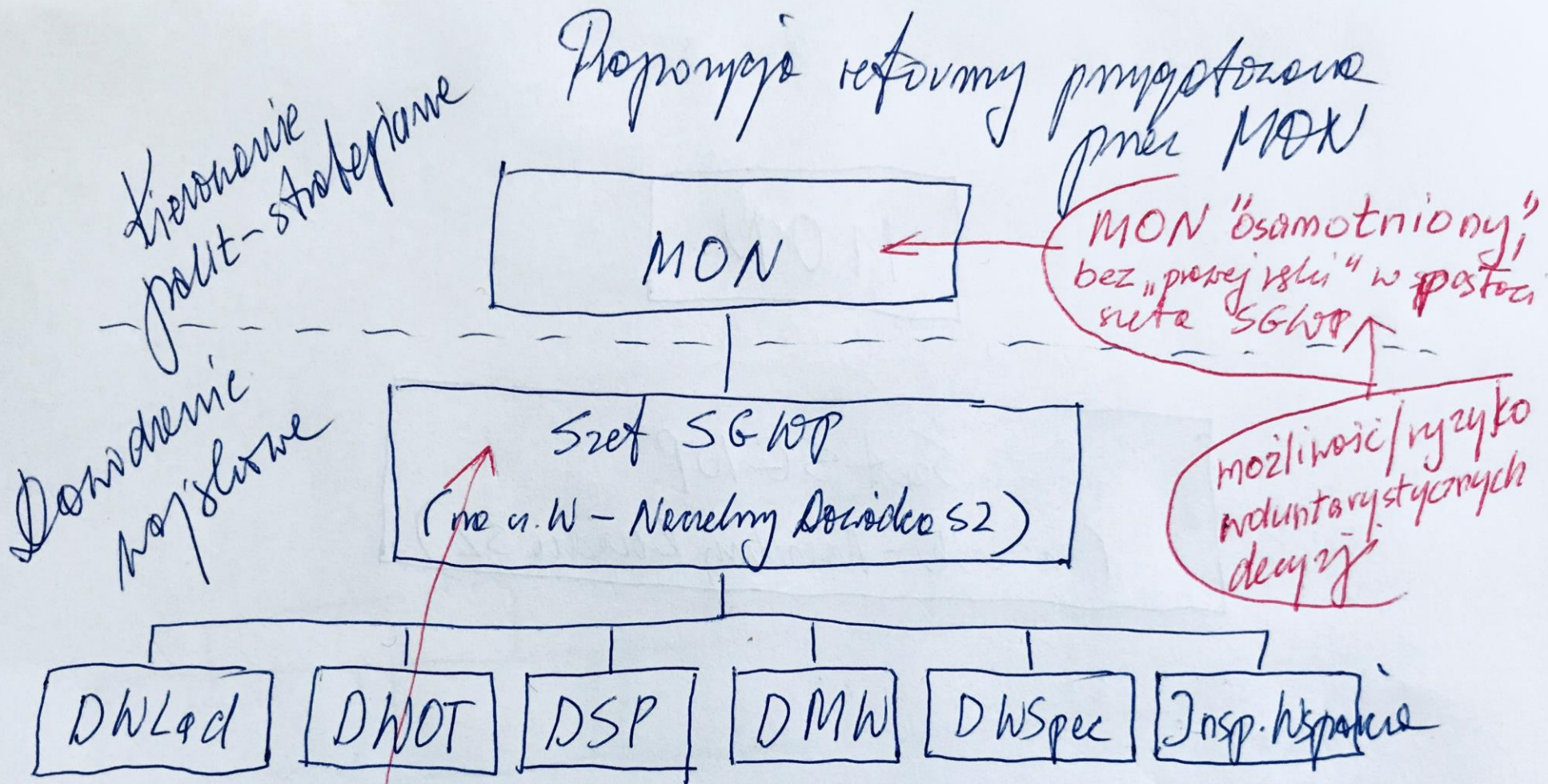
a) teraz



b) po ewentualnej  
"kontrreformie", gdyby  
SG i OP dowodził SZ



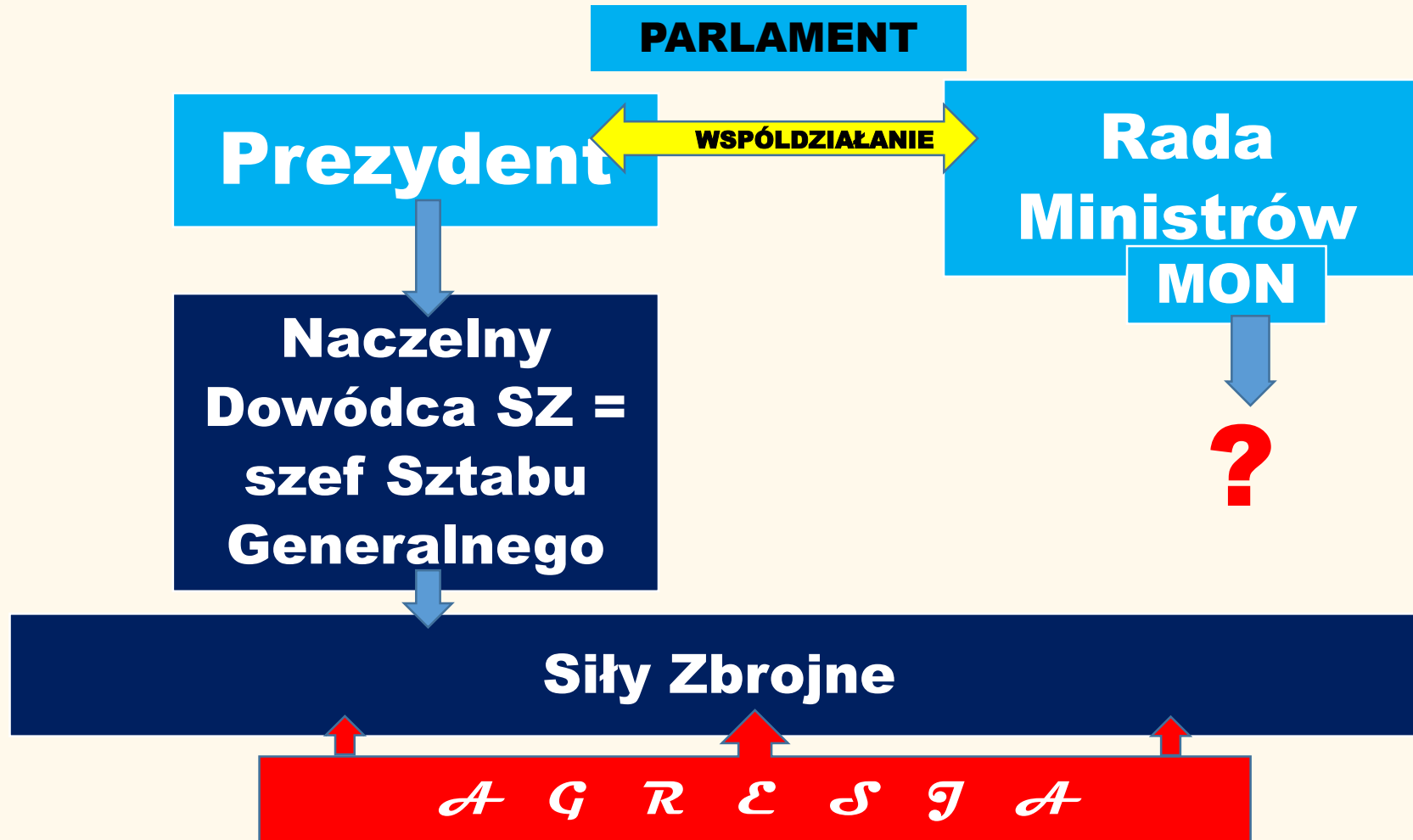




Dowódca SZ (NDSZ) będący jednocześnie szefem SG to  
ryzyko automatyzacji wojska w stosunku do dotychczasowych  
czynników nie mających strategiczno-wojskowego wsparcia

# Błąd projektowanej reformy

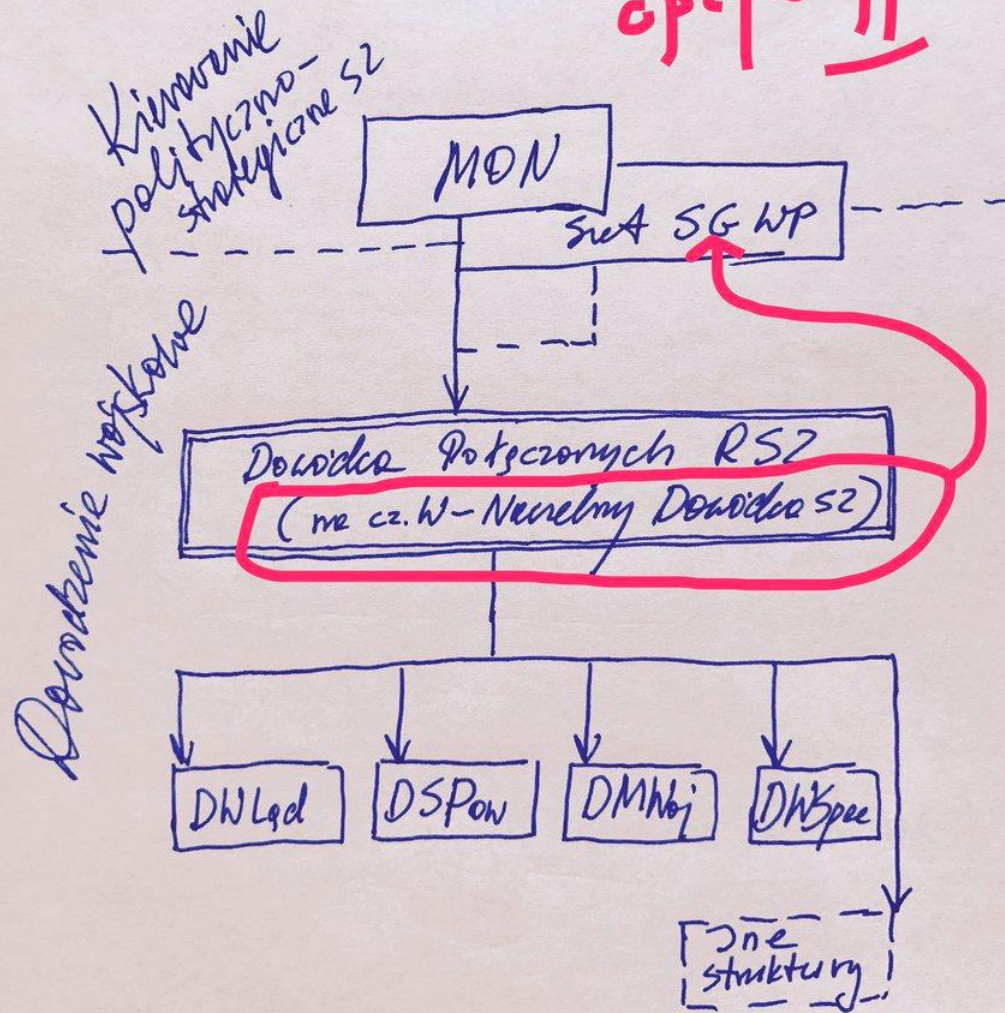
## KIEROWANIA OBRONĄ PAŃSTWA W CZASIE WOJNY





# Propozycja struktury SKiD

opcja II



# Priorytety rozwoju sił zbrojnych (wg GKR SZ- na 2017-26)



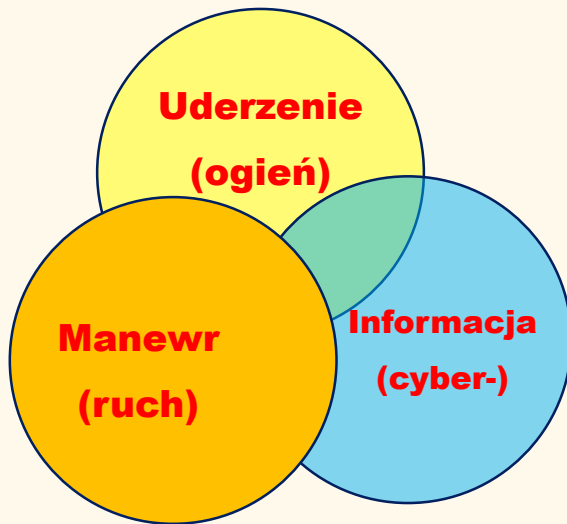


# Wielkość i organizacja SZ

- **Budżet SZ: 2% PKB (co najmniej 20% na modernizację techniczną)**
  - plan do 2030r.: 2,5% PKB
- **Wielkość: 100 tys. żołnierzy zawodowych oraz 20 tys. NSR**
  - plan do 2032r.: 200 tys., w tym 150 tys. żołnierzy zawodowych  
*[uwaga: rozbieżność budżet zwiększony o ¼; wielkość SZ – prawie dwukrotnie; ryzyko dla jakości]*
- **Struktura: RSZ (WLąd, SP, MW, Wspec + **WOT**) oraz rodzaje wojsk i służb (np. artyleria... saperzy... łączność... logistyka...)**
  - ***WOT jako RSZ – błąd;*** powinny być rodzajem wojsk w każdym RSZ
  - WOT a rezerwy SZ na czas wojny
- **Dyslokacja**
  - Problem wzmocnienia „ściany wschodniej”

# FALE MODERNIZACJI TECHNICZNEJ SIŁ ZBROJNYCH

## Czynniki walki zbrojnej



Uderzenie i manewr

informacja

**Pierwsza fala (pierwsza dekada XXIw.) – Program Rozwoju SZ z 2001 r.:**  
❖ F-16, Rosomak, Spike

**Druga fala (druga dekada) – Program Rozwoju SZ z 2012 r.:**  
❖ Obrona przeciwrakietowa, śmigłowce

**Trzecia fala (trzecia dekada) – przyszły wieloletni program rozwoju SZ na 2017-26**  
❖ **Cyberobrona**  
❖ **Bezzałogowce (NPSB)**  
❖ **Broń inteligentna z technologiami satelitarnymi**

# Pozamilitarne podsystemy operacyjne

- **Służby specjalne (AW, ABW, CBA) – problem nadzoru**
- **Policja – uniknąć upolitycznienia**
- **Straż Graniczna – granice zewnętrzne UE**
- **Straż Pożarna – załączki OC na W**
- **SOP - profesjonalizm**

# Gospodarcze i społeczne podsystemy wsparcia

- **Przemysł obronny - unowocześnienie**
- **Zapasy strategiczne – poziom krytyczny**
- **Systemy Komunikacji – infrastruktura krytyczna, cyber**
- **Edukacja – powszechność przygotowań**



# **KRAJOWE RYZYKA W PRZYGOTOWANIACH STRATEGICZNYCH: zerwanie ciągłości strategicznej**

- **Zatrzymanie cyklu planowania i szkolenia operacyjno-strategicznego:**
  - **wdrożenie PSDO: plany operacyjne, ćwiczenia typu KRAJ...**
- **Chaos w programowaniu rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego:**
  - **programy pozamilitarne, Program Rozwoju SZ 2017-26, 3.fala modernizacji SZ, kontrowersyjna OT, NSR, szkolnictwo ...**
- **Zaniechanie uruchomienia nowego cyklu strategicznego**
  - **SPBN, doktryna info-bezpieczeństwa, odporność strategiczna...**
- **Zakłócenie współpracy międzynarodowej:**
  - **konflikty z sojusznikami, podważenie wiarygodności ...**

# BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE RP W LATACH 2015-2017

## Plusy

- Kontynuacja polityki bezpieczeństwa w ramach NATO na rzecz wzmacniania wschodniej flanki
- Kontynuacja „doktryny Komorowskiego”, czyli przeniesienia priorytetów ze zdolności ekspedycyjnych na rzecz zdolności potrzebnych w obronie własnego terytorium
- Przeprowadzenie Strategicznego Przeglądu Obronnego i zaproponowanie priorytetu antydostępnościowego
- Kontynuacja i przyspieszenie procesu zwiększania nakładów obronnych przez ustanowienie ustawowych obowiązków w tym względzie na przyszłość
- Zakup samolotów dla ViP, choć szkoda, że tylko na koszt wojska, bez udziału pozostałych struktur państwa, zwłaszcza kancelarii Sejmu, Senatu, Prezesa Rady Ministrów, MSZ, MSW
- Odblokowanie podwyżek wynagrodzeń w resorcie obrony narodowej (wyrzucenie „węża z kieszeni”)

## Minusy

- Skłócenie polityczne z głównymi sojusznikami (Francja, Niemcy, struktury UE) oraz strategicznie ważnymi sąsiadami (Ukraina)
- Zerwanie ciągłości strategicznej w kierowaniu bezpieczeństwem narodowym: zanegowanie całego dorobku ćwierćwiecza i jednocześnie zaniechanie uruchomienia własnego cyklu strategicznych przygotowań państwa – brak własnej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego, Polityczno-Strategicznego Dyrektywy Obronnej, znowelizowanych planów operacyjnych w strukturach państwa i samorządach oraz ich weryfikacji w ramach strategicznych ćwiczeń systemu bezpieczeństwa narodowego typu KRAJ
- Zanegowanie prymatu „jakości nad ilością” w rozwoju sił zbrojnych i wprowadzenie błędnej koncepcji Wojsk Obrony Terytorialnej, w znacznej mierze kosztem zawodowych wojsk operacyjnych
- Opóźnienia głównych programów modernizacji technicznej sił zbrojnych, w tym zniszczenie priorytetu śmigłowcowego
- Fatalna polityka kadrowa: czystki na najwyższych stanowiskach dowódczych i sztabowych, a także w uczelniach wojskowych, ideologizowanie i upartyjnianie funkcjonowania sił zbrojnych prowadzące do bardzo niebezpiecznych podziałów ideologiczno-personalnych wśród żołnierzy
- Wypaczenia cywilnej i demokratycznej kontroli nad siłami zbrojnymi oraz przygotowanie projektu reformy systemu kierowania obroną kraju i dowodzenia siłami zbrojnymi prowadzącej do prawnego ustanowienia woluntarystycznego systemu zwierzchnictwa politycznego nad wojskiem

**PROJEKT CELÓW STRATEGICZNEJ ODBUDOWY  
BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**  
(po wyborach parlamentarnych)

Obecny obóz rządzący swoimi zaniechaniami doprowadził do zerwania ciągłości strategicznej w funkcjonowaniu systemu obronności, co w połączeniu z kolei z wieloma błędnymi decyzjami i działaniami generuje istotne ryzyka dla przyszłości bezpieczeństwa narodowego. Dlatego po ewentualnej zmianie władzy w kolejnych wyborach należało będzie dokonać strategicznej odbudowy bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Można wyodrębnić cztery główne obszary jej celów.

1. Zapewnić **państwowo-strategiczne podejście**, zamiast partyjno-politycznego, do spraw bezpieczeństwa narodowego, w tym natychmiast uruchomić **nowy cykl strategiczny** przygotowań państwa w sferze bezpieczeństwa (II Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego, nowa Strategia Bezpieczeństwa Narodowego, znowelizowana Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna/Bezpieczeństwa, Strategiczny Program Przygotowań Obronnych/Bezpieczeństwa ... ).
2. Odbudować **wiarygodność międzynarodową** i odzyskać zaufanie sojuszników (z NATO i UE), w tym przez polityczną deklarację celów strategicznych Polski w UE i gotowość włączenia się do głównego centrum integracyjnego.
3. W **Siłach Zbrojnych RP**:
  - a. odideologizować i odpartyjnić **politykę kadrową**, w tym przywrócić do służby (pracy) w strukturach państwa zainteresowanych tym oficerów/generałów zwolnionych przez MON w ramach czystki kadrowej,
  - b. zlikwidować woluntaryzm w politycznym kierowaniu Siłami Zbrojnymi przez zapewnienie właściwego dla ustroju demokracji prawnej **systemu cywilnego zwierzchnictwa** na poziomie strategicznym (obligatoryjna rola pomocnicza szefa SG dla MON, a w czasie wojny także dla PRP),
  - c. przyjąć narodowe **plany operacyjne** (ewentualnościowe) użycia SZ zgodne ze scenariuszami ujętymi w PSDO i uzupełniające plany sojusznicze,

- d. w budżetowaniu SZ preferować przeznaczanie środków na ich **rozwój jakościowy** (techniczny, organizacyjny, szkoleniowy), a nie głównie ilościowy,
- e. konsekwentnie kontynuować i przyspieszyć realizację obecnych **programów modernizacji** technicznej (obrona powietrzna, w tym przeciwrakietowa, śmigłowce, marynarka wojenna) oraz uruchomić nowe programy zgodnie z priorytetami tzw. „trzeciej fali modernizacyjnej”: systemy przeciwwaskoczeniowe (wywiad, rozpoznanie), cybersystemy, bezzałogowce, broń precyzyjna dalekiego zasięgu, technologie satelitarne,
- f. przekształcić Wojska OT razem z Narodowymi Siłami Rezerwowymi w organizację przygotowywania **rezerw mobilizacyjnych** (ich pozyskiwania i szkolenia) dla wszystkich rodzajów SZ, w tym także dla oddziałów OT przewidzianych do mobilizacyjnego rozwinięcia na czas wojny,
- g. rozwinąć Akademię Sztuki Wojennej w ponadresortową **Akademię Bezpieczeństwa Narodowego**, zajmującą się zintegrowanym, ponadresortowym, transsektorowym (comprehensive, multi-domain, cywilno-wojskowym, międzynarodowym i krajowym) bezpieczeństwem na poziomie studiów strategicznych.

#### 4. W pozamilitarnych sektorach bezpieczeństwa:

- a. zintegrować **system kierowania bezpieczeństwem narodowym** na poziomie rządowym (Rządowy Komitet Bezpieczeństwa Narodowego, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa Narodowego), wojewódzkim i samorządowym (przygotowania obronne + zarządzanie kryzysowe + obrona cywilna...),
- b. zweryfikować w toku ćwiczeń i gier strategicznych i operacyjnych **plany operacyjne** funkcjonowania resortów, województw i samorządów w razie zagrożenia/kryzysu i wojny,
- c. przyjąć **programy pozamilitarnych przygotowań w dziedzinie bezpieczeństwa** na poziomach krajowym, resortowych wojewódzkich i samorządowych,
- d. odpolitycznić/odpartyjnić i profesjonalizować oraz modernizować państwowe **służby i straże** bezpieczeństwa,
- e. rozwijać **upowszechnianie wiedzy i kształtowanie świadomości strategicznej** instytucji społecznych, podmiotów prywatnych i obywateli w dziedzinie bezpieczeństwa, zwłaszcza przez rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi (w tym proobronnymi).

# **GŁÓWNE WYZWANIA STRATEGICZNE na najbliższe lata**



# Krajowe fundamenty bezpieczeństwa

Najważniejsze jest **zapewnienie strategicznego podejścia do podejmowanych działań**, czyli ustawienie strategicznego drogowskazu dla wprowadzanych zmian.

Niestety dziś jest raczej chaos, są pojedyncze, przypadkowe, doraźne decyzje, nie spięte jedną myślą strategiczną (np. plany Trójmorza lub decyzja o wojskach OT). Nowe władze dokonują reorientacji polityki, ale bez strategicznego drogowskazu.

Należy przyjąć znowelizowaną Strategię Bezpieczeństwa Narodowego, wdrożyć Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną, przeprowadzić ćwiczenia typu KRAJ i na tej podstawie budować system bezpieczeństwa narodowego.

# W polityce wewnątrz NATO

Jest **dobra kontynuacja** i należy działać tak dalej.

**Najważniejsze w NATO to doprowadzić do stworzenia systemu odstraszania przed rosyjskimi zagrożeniami hybrydowymi, w tym groźbą agresji podprogowej, a także agresji ograniczonej pod parasolem tzw. „doktryny deeskalacji nuklearnej”.**

**Mieć w ręku opcję ewentualnego włączenia się Polski we wzmacnioną praktykę „nuclear sharing” (nasze bazy, samoloty F-16 itp.)**

# W UE

**Starać się za wszelką cenę utrzymać w głównym nurcie, nie dać się zepchnąć na peryferie.**

**Będzie powstawać UE dwóch/więcej prędkości – obowiązkowo musimy być w pierwszym kręgu. To największe dziś, życiowo dla Polski ważne wyzwanie. Bez tego wpadniemy w „szarą strefę” bezpieczeństwa lat 90., ale w dużo gorszych warunkach.**

**Ważne: nie zrażać sobie sojuszników nieracjonalnymi wypowiedziami. Oddzielić politykę zewnętrzną od walki międzypartyjnej w kraju.**

# W relacjach z USA

**Realizować proporcjonalne partnerstwo strategiczne** (proporcjonalne, bo mocarstwa z niemocarstwem).

**Najważniejsze jest dobre zdiagnozowanie i prognozowanie interesów narodowych i bieżących celów strategicznych USA, aby wychwycić zbieżne z naszymi i w nie inwestować. Są szanse na kontynuację współpracy. Umiarkowane zaufanie jest wskazane.**

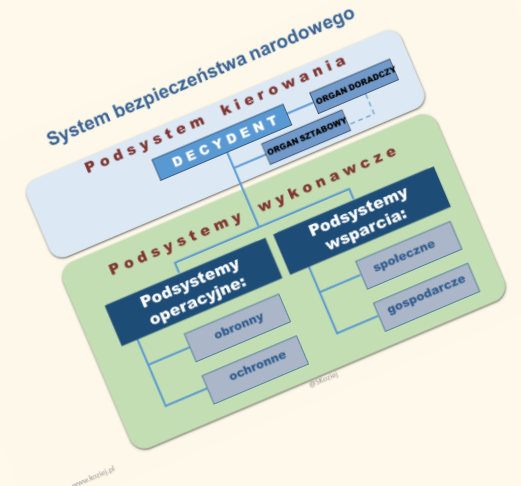
**Ale należy cały czas utrzymywać i rozwijać opcję ubezpieczającą na wypadek jakiegoś amerykańskiego „pivotu” z Europy, a jest nią dla nas integracja europejska (pkt 3.)**

# PODSUMOWANIE STRATEGII PREPARACYJNEJ: priorytety przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego

**1. Podsystem kierowania  
bezpieczeństwem - integracja**

**2. Podsystemy operacyjne -  
profesjonalizacja**

**3. Podsystemy wsparcia –  
powszechność przygotowań**





## **SYNTEZA PRIORYTETÓW STRATEGICZNYCH RP: „doktryna Komorowskiego”**

- **Skoncentrowanie głównego wysiłku na zapewnieniu bezpośredniego bezpieczeństwa, w tym obrony państwa i wzmocnieniu strategicznej odporności kraju (na agresję)**
- **Własny potencjał obronny** – podstawowy filar i gwarancja polskiego bezpieczeństwa; NATO, UE, strategiczne partnerstwa – filary wspierające
- **Zdolności do obrony terytorium i przeciw-zaskoczeniowe** – polska specjalizacja w NATO i UE
- **Potrzeba umacniania obecności w zachodnich strukturach bezpieczeństwa oraz wiarygodności i podmiotowości strategicznej na arenie międzynarodowej**